'मॉडर्न' शिक्षणाचे ध्येय

प्रोग्रेसिव्ह एज्युकेशन सोसायटी, पुणे

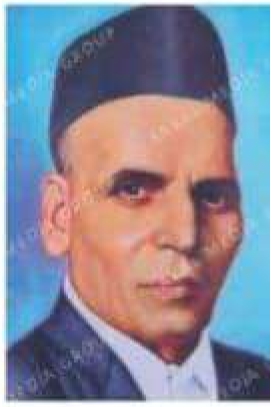

गुरुवर्य कै. श्री. शंकररावजी कानिटकर

अद्ययावत तंत्रज्ञानांनी समृद्ध होऊन, आधुनिक साधन सामग्रीचा वापर करीत, विद्यार्थ्यांना दर्जेदार शिक्षण देणे, हे प्रोग्रेसिव्ह एज्युकेशन सोसायटीचे उद्दिष्ट आहे. त्यामुळेच, संस्थेच्या पहिल्या शाळेचे नाव मॉडर्न हायस्कूल असे ठेवले गेले. प्रोग्रेसिव्ह आणि मॉडर्न हे दोन्ही शब्द तब्बल ८६ वर्षांनंतरही संस्थाचालकांच्यादृष्टीने परवलीचे आहेत. गुरुजनांनी घालून दिलेले आदर्श, संस्कार, मूल्ये आणि परंपरेचे आजतागायत कसोशीने पालन केले जात आहे. अध्ययन आणि अध्यापन याबाबत गुणवत्ता आणि दर्जा संस्थेने राखला आहे. भविष्यकाळात 'मॉडर्न विद्यापीठ' या नावाने अभिमत विद्यापीठाचा दर्जा घेण्याचा संस्थेचा मानस आहे.

प्रोग्रेसिव्ह एज्युकेशन सोसायटीच्या नियामक मंडळाचे सदस्य.

प्रोग्रेसिव्ह एज्युकेशन सोसायटी, पुणे ५ या शिक्षणसंस्थेची स्थापना १६ मे १९३४ रोजी अक्षय्यतृतीयेच्या मुहूर्तावर गुरुवर्य श्री. शंकररावजी कानिटकर आणि त्यांच्या सहकारी शिक्षकांनी पुण्यात केली. देशाला सुसंस्कारित, निष्ठावान आणि चारित्र्यसंपन्न नागरिक देणे, हा राष्ट्रभक्ती व राष्ट्रसेवेचा उत्कृष्ट मार्ग आहे. यासाठी सर्वोत्तम शिक्षणसंस्था स्थापन करावी, हा या शिक्षणसंस्थेच्या स्थापनेमागील उद्देश होता.

प्रोग्रेसिव्ह म्हणजे प्रगतिशील. प्रगतिशील म्हणजे काळाशी सुसंगत असे धोरण अवलंबणे. त्यामध्ये,नवीन्यपूर्ण कल्पनांचा समावेश केला जावा या हेतूने संस्थेचे नाव 'प्रोग्रेसिव्ह' हे ठेवण्यात आले. 'मॉडर्न' या शब्दाचा अर्थ 'आधुनिक' असा आहे. एखाद्या शिक्षण संस्थेने 'मॉडर्न' असणे म्हणजे अद्ययावत तंत्रज्ञानांनी समृद्ध होऊन, आधुनिक साधन सामग्रीचा वापर करून विद्यार्थ्यांना दर्जेदार शिक्षण देणे होय, हे लक्षात घेऊन संस्थेच्या पहिल्या शाळेचे नाव 'मॉडर्न हायस्कूल' असे ठेवले गेले. 'प्रोग्रेसिव्ह' आणि 'मॉडर्न' या दोन शब्दांमध्येच संस्थेच्या ध्येय धोरणांची संकल्पना स्पष्ट आहे. कोणत्याही परिस्थितीत शिक्षणाचे बाजारीकरण किंवा व्यापारीकरण होऊ द्यायचे नाही, याकडे संस्थेचा कटाक्ष असून सर्व व्यवहार स्वच्छ आणि पारदर्शक पद्धतीने करण्यावर भर दिला जात आहे. विद्यार्थी हा केंद्रबिंदू मानून संस्थेत देण्यात येणाऱ्या शिक्षणाची व ज्ञानाची दिशा सातत्याने विद्यार्थीभिमुख तसेच समाजाभिमुख ठेवलेली आहे. गेली ८६ वर्षे ही तत्त्वे सर्वांनीच कसोशीने पाळली आहेत. ही शिक्षण संस्था शिक्षकांनी स्थापन केलेली संस्था असून, आज २०२१ मध्येसुद्धा संस्थेचा कारभार शिक्षकांमार्फतच केला जातो. संस्थेच्या नियामक मंडळातही सर्व स्तरांतील कर्तबगार व्यक्ती आहेत.

संस्थेचा भर १९६९ पर्यंत शालेय शिक्षणावर अधिक होता. या दरम्यान संस्थेच्या ५ शाळा सुरू झाल्या. १९७० साली मॉडर्न कला, विज्ञान आणि वाणिज्य, महाविद्यालय शिवाजीनगर, पुणे ५ ची स्थापना झाली. स्थापनेच्या दिवसापासून स्वतःच्या मालकीच्या इमारतीत सुरू झालेले हे एकमेव महाविद्यालय!

डॉ. एकबोटे यांच्याकडे कार्याध्यक्षपदाचा कार्यभार

१९८६ पासून संस्थेच्या प्रगतीस वेग आला. विशेषतः १ जानेवारी १९९४ पासून पुण्यातील सुप्रसिद्ध नामांकित शल्यचिकित्सक आणि मॉडर्न हायस्कूलचे माजी विद्यार्थी प्रा. डॉ. गजानन र. एकबोटे यांनी संस्थेच्या नियामक मंडळाचे कार्याध्यक्ष म्हणून कार्यभार स्वीकारला. डॉ. एकबोटे यांना द्रष्टेपणाचे वरदान आहे. त्यांची सावित्रीबाई फुले पुणे विद्यापीठ अधिसभा, विद्या परिषद, व्यवस्थापन परिषद, वैद्यक विद्याशाखेचे अधिष्ठाता, महाराष्ट्र आरोग्य विज्ञान विद्यापीठ, नाशिक येथे प्रकुलगुरू, व्यवस्थापन परिषदेवर मा. राज्यपालांचे प्रतिनिधी म्हणून नियुक्ती झाली. पुण्याच्या बी. जे. मेडिकल कॉलेजमध्ये सर्जरी विषयाचे प्राध्यापक, भारतातील विविध विद्यापीठांच्या अधिकार मंडळांवर सदस्य म्हणून त्यांनी काम केले आहे. महाराष्ट्र शासन आणि भारत सरकारच्या नियोजन मंडळाच्या अनेक समित्यांवर सन्माननीय सदस्य म्हणून त्यांनी काम केले आहे. अशा चतुरस्र व्यक्तिमत्त्वाची व्यक्ती कार्याध्यक्षपदी असल्याने आणि नियामक मंडळाने त्यांना मोलाची साथ दिल्याने संस्थेचा विकास १९९४ पासून वेगाने झाला. **संस्थेच्या प्रगतीत गुरुवर्य विष्णू त्र्यं. ताटके, गुरुवर्य मो. गो. चापेकर, डॉ. माधव नामजोशी, रवी किराड, बाळासाहेब हगवणे, ॲड. बाबासाहेब चव्हाण, सुरेश तोडकर, ॲड. दादासाहेब बेंद्रे, ॲड. माणिकराव पाटील, प्रा. श्यामकांत देशमुख, प्रा. ज्योत्स्ना एकबोटे, प्रा. डॉ. अरविंद पांडे, प्रा. पद्माकर चिरपूटकर, प्रा. सीताराम रायकर, प्रा. डॉ. निवेदिता एकबोटे, सौ. मोनिका वैद्य, मच्छिंद्र कांबळे** इत्यादींचे महत्त्वाचे योगदान राहिले आहे.

पुण्यात संस्थेच्या ६० पेक्षा अधिक शाखा

आज संस्थेच्या ६० शाखा पुणे शहर आणि जिल्हा परिसरात कार्यरत आहेत. शिशू विद्या मंदिर ते पदवी-पदव्युत्तर म्हणजे कला, वाणिज्य, विज्ञान, संगणक, अभियांत्रिकी, विधी, शिक्षणशास्त्र महाविद्यालय (केवळ महिलांसाठी), व्यवस्थापन, आरोग्यविज्ञान, कृषी जैव तंत्रज्ञान इ. सर्व विद्याशाखांच्या महाविद्यालयांत सुमारे ६०,००० विद्यार्थी शिक्षण घेत आहेत. संस्था आता वैद्यकीय महाविद्यालय सुरू करणार आहे. मॉडर्न महाविद्यालय, शिवाजीनगर, पुणे ५ या महाविद्यालयाला नुकतीच 'स्वायत्तता' मिळाली आहे. तेथे चालविल्या जाणाऱ्या B.Sc. (Blended) या अभ्यासक्रमासाठी ऑस्ट्रेलियातील मेलबर्न विद्यापीठाशी सुमारे ४ वर्षांपूर्वीच करार झाला आहे. अशाच अनेक परदेशी विद्यापीठांशी शैक्षणिक करार करण्यासाठी संस्था प्रयत्नशील आहे. प्रतिवर्षी अनेक विद्यार्थी राज्य माध्यमिक व उच्च माध्यमिक शालान्त परीक्षेत व सावित्रीबाई फुले पुणे विद्यापीठाच्या पदवी-पदव्युत्तर परीक्षेच्या गुणवत्ता यादीत असतात. जिल्हा, राज्य, राष्ट्रीय व आंतरराष्ट्रीय पातळीवर विविध क्रीडा प्रकारांत संस्थेचे प्रतिनिधित्व करतात. अनेक सांस्कृतिक कलादर्शन स्पर्धांमध्ये विजेतेपद मिळवीत आहेत. संस्थेच्या अनेक माजी विद्यार्थ्यांनी राजकीय, उद्योग, अर्थ, वैद्यकीय क्रीडा, न्याय व विधी आदी क्षेत्रांत गौरवास्पद कामगिरी केली आहे. तसेच करीत आहेत. **त्यामध्ये, कै. बॅ. विठ्ठलराव गाडगीळ, माधुरी मिसाळ, कै. सुभाष कुल, जालिंधर कामठे (राजकीय), विजय केळकर (अर्थतज्ज्ञ), कै. अरविंद इनामदार (आयपीएस), अरुण फिरोदिया, बाबा शिदोरे (उद्योग), डॉ. गजानन एकबोटे, डॉ. शिरीष प्रयाग, डॉ. जगदीश हिरेमठ (वैद्यकीय), सौदामिनी देशमुख (पहिल्या महिला वैमानिक), श्रीरंग इनामदार, उज्ज्वला निकम (क्रीडा), त्यागराज खाडिलकर, सचिन जांभेकर (कला)** आदींचा समावेश आहे.

१९ जानेवारीला सुवर्ण महोत्सवी वर्ष सांगता

मॉडर्न महाविद्यालयाच्या सुवर्ण महोत्सवी वर्षाचा (२०२०-२१) सांगता समारंभ १९ जानेवारी २०२१ ला महाराष्ट्राचे माननीय राज्यपाल श्रीयुत भगतसिंह कोश्यारी व सावित्रीबाई फुले पुणे विद्यापीठाचे कुलगुरू प्रा. डॉ. नितीन करमळकर यांच्या प्रमुख उपस्थितीत संपन्न होत आहे.